

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 16.

A városok kongresszusa.

Az ország két kiváló pontján tanácskoznak most a városok képviselői, azokról a módokról és eszközökről, amelyekkel a magyar vidéki városok mai sanyaru helyzetén segíteni lehetne.

Pécs városában törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei, Esztergom falai között pedig a rendezett tanácsú városok vezetői gyűltek össze, hogy eszmecserét folytassanak a városokkal érdeklő életkérdésekről.

A magyar állameszme legerősebb védőbástyái a vidéki városok; innét sugárzik ki minden haladás, minden fejlődés egy-egy nagy vidékre s ezekben a városokban összpontosul a magyar nemzet kulturális, ipari, kereskedelmi ereje.

A céltudatos, helyes nemzeti politika azt parancsolná, hogy ezeknek a fontos nemzeti missiót teljesítő városoknak a legmesszebb menő támogatást nyújtsa első sorban az állam, s ne bénítsa meg, hanem anyagi és erkölcsi erejével támogassa azok fejlődését.

Négy évtizedre terjedő alkotmányos életünk alatt azonban mindég mostoha gyermekei voltak a magyar vidéki váro-

sok az államnak. Kormányok jöttek, kormányok mentek, de egy sem méltányolta azt az erős, erejüket meghaladó küzdelmet és nemes versengést, amelyet a vidéki városok a magyar állameszme terjesztése érdekében kulturális és közgazdasági téren kifejtettek.

Sőt ellenkezőleg; az állam korlátlan omnipotenciájával annyira ránehezedett a városokra, hogy valóságos kerékkötője lett azok egészséges fejlődésének. A vidéki városok szellemi életének emelésére semmit nem tett, anyagi tekintetben pedig azzal bénította meg évről-évre mindjobban a vidéki városokat, hogy az állami teendők mérhetlen sokaságát zudította rájuk. Ma már oda jutottak a vidéki városok, hogy az állami teendők végzésére kell fordítaniuk munkaerejük háromnegyed részét s ha nem siet az állam nyomasztó helyzeikön hathatósan segíteni, nemcsak további fejlődésüket gátolja meg, hanem azok összeroskadnak a folyton növekvő terhek alatt.

Ez a szomorú állapot készteti az önálló törvényhatósággal bíró városok és külön a rendezett tanácsú városok vezetőit, hogy évenként összejöjjenek s újból és újból felemeljék nyomasztó helyzeikből folyólag kérő szavukat a kormányhoz s rámutassanak azokra a sajgó

sebekre, amelyek orvosságát joggal várhatják az államtól.

A mostani kongresszusokon is sok életrevaló eszmét vetnek fel, amelyek megoldására azonban önerejükkel képtelenek a városok, amelyeknek polgársága érzi úgy is legjobban az élet nehéz terheit.

Az államnak gondoskodni kell, hogy a városok hitelviszonyait rendezze. Mind-egetőbbé válik a városokban a szegényügy rendezése. Elodázhatatlan követelmény, hogy az 1886. évi törvényt kellőleg s úgy módosítsák, hogy az a jövőben ne bénítsa meg s korlátozza a városok szabad cselekvését.

A pécsi kongresszuson kerül tárgyalásra az a nagy fontosságú kérdés is, amely a kisházak építését akarja előmozdítani, hogy ezzel is egy nagyon fájó szociális kérdést orvosoljon.

Az eddigi hasonló kongresszusoknak semmi gyakorlati eredménye nem volt, mert az ott elhangzott panaszok a kormánytól süket fülekre találtak. De nagyon is elérkezett már az ideje, hogy a vidéki városok nehéz küzdelmükben az állam segítő erejét is érezzék.

Ezt a magyarság, a nemzet érdeke követeli.

Vid—

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Arany-szobor.

Nagy alföldi város Nagyszalonta. Az alföld-síkság elején áll ez az alföldi magyar város, amelynek lakosai egykor szép szerepet vittek a magyar történelemben s amelynek egyes epizódjait nagy epikai költőnk, Arany János megörökíteni törekedett.

Történeteik közül csak kettőt említek fel: A háromszáz hajdu vitézsége Almádnál, a mikor a Bocskay István elfogatására küldött tiszteres tulerőt szétverte és Bocskayt a történelem nagy színpadára emelte.

György lakab biharfélegyházai hajduhad-nagy török verő csatája, melylyel I. Rákóczi György trónját megerősítette és Rákócziak nagy nevét a történelem lapjára fölírtta.

Hány történeti eseménye van még ezeken kívül ennek a törzsgyökeres magyar városnak? Erre majd a kutatók fognak felvilágosítást nyújtani.

A nagyfalui hajduk egyik erős törzse az Arany család volt Nagyszalontán.

A város északi részén áll a híres csonkatorony, ez a török hódítás ellen épített erős-

ség, melynek durva, de erős építési modora arra mutat, hogy nem finoman dolgozó kőművesek, hanem erősséget építeni törekvő erős kezek állították fel.

Magasságát, egyéb adatok hiányában, pontosan megállapítani nem tudom, hanem mivel földszintes és több emeleti részből áll, egyenesen úgy volt építve, hogy a keskeny, hosszú ablakokból következtetve, legalább négy belső védelmi helyet tartalmazott, amelyet egyenként kellett bevennie a támadónak, hogy birtokába juthasson és csak azután juthatott a legfelső, a szabad ég alatt álló részhez, ahonnan azután a védők csakis a magyarok istenének védelmébe, a menybe menekülhettek.

Azt, hogy hányszor állott ostrom alatt ez a torony, a história nem említi, de az bizonyos, hogy Nagyszalonta a kipusztított és elnéptelenedett alföldön, sás és káka között, ingoványtal körülvéve lett megülve és a torony nemcsak kémlelő őr, hanem védő tornya is volt a harcban növekvő hajduságnak.

*

Hát ide a hatalmas, évszázadok viharával dacoló épület falára, de nem fülkébe, mintahogy némely lap írta, hanem kivágott falába lett

helyezve Arany János ülő, márvány-szobra, még pedig szerenés elhelyezésben.

A meghívott vendégek már szombaton délután kezdtek gyülekezni Nagyszalontán.

A fáradhatatlan rendező, Király József gimnáziumi tanár fogadta a vendégeket és szállásolta el őket.

Jó magam Nagyvárad város közönsége és a nagyvárad kir. Jogakadémia koszorúját vittem magammal.

Elszállásolásom a lehető legjobb és legkellemesebb volt, mivel özv. Balogh Lászlóné szíves vendéglátásában részesültem.

Az ismerkedési estély a Casino épületében este fél 11 órára volt tűzve, hol azonban jobbra csak az Arany-szoborbizottság tagjai vehettek részt, mivel a vendégek inkább maradtak otthon a magyar vendégszeretet tanáján és nem is kívántak kellemetlenkedni a háziaknak.

Reggel háromnegyed 10 órakor gyűlt a közönség a Casino-ban, hogy innen felvonuljon a lelepszés helyére.

Engem mindenütt Balogh Mihály képviselő volt szíves kalauzolni.

Meglepte a közönséget, hogy ebben a

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

S I R K Ö G Y Á R .

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpatak.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. síremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyisint régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

A marostordai állapotokhoz. A marostordai szétvert autonóm párt most küldött-séigileg Bécsbe készül a királyhoz kihallgatásra, ahol a főispánt és a belügyminisztert szándékoznak befeketíteni.

Árpád-ünnep.

Honszerző Árpádnak emlékünnepe ülte meg a magyar nemzet tegnap halálának ezredik évében Szeged közelében azon a helyen, amelyet az első országgyűlés emlékére mai napig Szeri-pusztának hívnak. Az ünnepély nagy és méltó volt Árpád emlékéhez. Jelen volt azon az egész magyar nemzet, képviselve a kormány, az országgyűlés mindkét háza, törvényhatóságok, vármegyék és városok, egyesületek és testületek, kulturális és politikai társaságok és összesereglett az alföldi magyar népből több ezer.

Az ünnepélyről tudósításunk a következő:

A Szeri-pusztán, az évezredes templom romjai mellett áll honalapító Árpád millenáris emléke. Itt folyt le az ünnepelés. Az emlékmű két oldalán sátrak voltak felállítva a küldöttségek részére. Előtte diszkapu volt, közepén a következő felirattal:

„Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted!”

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött. Közvetlen az emlékmű körül csendőrkordon volt felállítva. Ezen belül helyezkedtek el ragyogó diszmagyarban a törvényhozás tagjai, a törvényhatóságok kiküldöttei és a különböző küldöttségek.

Günther Antal igazságügyminiszter Kelemen Béla főispán kíséretében kevéssel tíz óra előtt érkezett meg, amely után kezdetét vette az ünnepély, mit csendes mise előzött meg. Mise után Várhelyi József szentbeszédet tartott. Utána a szegedi egyesült dalárdák himnusza következett. Utána Kelemen Béla főispán rövid megnyitó beszédet tartott, üdvözölve a megjelent küldöttségeket és felolvasta Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek az ünnepélyre érkezett táviratát. A szegedi egyesült dalárdák karéneke után Barabás Béla orsz. képviselő tartotta meg nagyhatású ünnepi beszédét.

Barabás beszéde.

Barabás Béla így kezdte ünnepi beszédét:

Vereim! Magyarok!

Hozott Isten titeket kedves atyámfiai, akik utnak indulatok az ország nagy tanácsának székhelyéről, viruló szép városaink falai közül, az uri kastélyok tornácos udvaraiból, magyar nép lakta községeink cserepes és nádtetejű házaiból, távoli és közeli falvak egyszerű szalmafedeles viskóiból, avagy kutágasos kis tanyaítról s eljövtek hintókon, kocsikon, szekereken, lóháton avagy gyalogszerrel, hogy egybeseregeljünk ünnepre itt ezen a délibábs rónán, első fejedelmünk, honalapító Árpád apánk nagy nevének dicsőítésére.

S akik eljövtek s elhozátok magatokkal a magyar nép szíve dobbanását, legyetek üdvözölve, legyetek köszöntve!

Hol vagyunk?

Megfelel reá ez a nemzeti emlékszóbor, megfelelnek reá a századok viharát átélte szent épületnek pusztuló romjai, megmondja ezt titeknek e síkon minden fa, minden fűszál, minden rög és minden porszem:

„Pusztaszer a nevem, itt szerzett törvényeket Árpád hőseivel s a hont biztos alapra tévé.”

Midőn itt egybegyülekezőnk, legyen cselekvésünk eleje a kegyeleté. Kerek ezer esztendővel ezelőtt halt meg honalapító Árpád apánk. Ősi szokás szerint temették el egy kis folyó kútfejnél, mely kömederben folyt le Etele városába. Hamvai felett később a magyarok megterése után egyházat építettek s Fejérnek nevezték azt el.

Majd visszapillant az ezer év előtti első alkotmányozó gyűlésre, ennek nagy jelentőségére; a rég letűnt nemzetekkel szembeállítja a mi ezer éves hazánkat, melynek első alapkövét a pusztaszeri gyűlésen rakta le Árpád fejedelem. Felsorolja a vérszerződés pontjait, elmondja Árpád fejedelemmé választását, a ma-

gyar nép viharos lelkesedését a daliás fejedelem láttára és visszapillant a mai haza elfoglalására. Arra is rámutat, hogy a pusztaszeri gyűlés a magyar nemzetnek kiváló politikai érettségéről tesz tanúságot, mert azt mutatja, hogy a fegyverforgató nemzet bölcs törvényeivel ezer viharos esztendőnek ellentálló alapot rakott le.

Lendületes beszédét így fejezi be:

Ime Árpád fejedelem és harcos népe ezer év előtt nemcsak területeket, országokat hódítottak meg vitézségükkel, de bölcsességükkel itt a szeri pusztán hazát is alkottak a magyarnak.

Ez a haza ma is él, ma is megvan, ma is a miénk. És a miénk ezer év után azaz alkotmány is, amelynek ősalapját itt rakták le s a miket a későbbi századok viharai alatt azoknak dicsőségei és szenvedései közben őseink reá építettek. Senki másé, csak egyedül a magyar nemzeté!

Hála neked magyarok hatalmas Istene, hogy mi, a dicső ősöknek, a nagy elődöknek méltatlan utódai eljöhettünk ide, visszhangját adni a pusztaszeri alapalkotásoknak.

Nem Árpádnak, nem a multak őseinek van szüksége ez ünnepre, a nemzeti emlékek istapolására, hanem nekünk, gyengeségre hajló utódoknak. Kicsinységünk tudatában is büszkén nézünk fel reátok:

„Hazám dicső nagy ősei,
Ti földet rázó viharok,
Kik egykoron a porbaomlott
Európa homlokán tomboltatok.”

Tiétek a multnak minden dicsősége, minden alkotásnak eredménye. De kijutott a kötelességből, a munkából nekünk is, a kétséges jelenben s a sivár valóban élő nemzedéknek, mert az ősköztől öröklött magyar hazát és a szent hagyományokat nemcsak szeretni, megbecsülni kell, de azokat meg is kell védeni, meg is kell tartani.

Az ősök szellemének s a magyar nép élő

forró őszi időben diszmagyarban jelentünk meg — de nem sokan.

A Casinóból a szoborleleplezési helyére vezette a küldöttségeket a szoborbizottság védnöke: Szalay Imre, a nemzeti muzeum igazgatója, Glac Antal főispánnak vezetése alatt sorakozott: Biharvármegye, Debrecen város küldöttsége szalonöltözetbe, én, mint Nagyvárad város küldötte és a kir. jogakadémia megbízottja, diszmagyarban, Balogh Mihály, Sziklay Lajos, Csorvássy István diszmagyarban vonultak fel a Nagypiac-teren az erre készített emelvényhez.

A csonkatorony, Arany János költeményének címe szerint: „O torony” néhai Madas György telken áll ezt a telket a szoborbizottság megvette és a Nagypiac-térről, vasrácsos kapuval elzárt utat és parkot készített hozzá.

Az emelvény ezzel szemben a Nagypiac-teren állott.

Tíz órakor kellett volna megkezdeni az ünnepélyt, azonban mivel a Magyar tud. Akadémia, a Kisfaludi és Petőfi-társaságok küldöttei a délelőtti 10 órás vonattal jöttek, meg kellett őket várni.

Különben meg is járták, mert a szoborbizottság a rendezéssel el lévén foglalva, senkisémet elibök, sőt kocsihoz is úgy juthattak, hogy dr. Balogh Elek orvos élén a gyanuperrel, hogy a budapestiek bizonyosan késni fognak, csak úgy gyalogszerrel ment elibök, mikor aztán a vonat megérkezett, dr. Balogh Elek még meg nem érkezett, a budapestiek tárcsátalanul állottak és csakis úgy vonulhattak be Nagyszalontára, hogy gyorsfűtő

hírnököket küldöttek kocsiért és ez meg is érkezett.

A magyar tud. Akadémia küldöttje dr. Heinrich Gusztáv titkár volt, a Kisfaludi társaságot dr. Beöthy Zsolt képviselte.

No most már ismét várakoztunk kissé, mert gróf Tisza István is jött nejével és gyermekeivel, azután Gércsi Kálmán, az ő egykori nevelője és jelenben debreceni kerületi tanügyi főfelügyelő kísérté.

Gróf Tisza István jöttére a gyülekezőt ülő helyet kapott tagjai felállottak.

A kegyelmes ur a harmadik sorban kapott széket.

Gróf Tisza István meglehetősen jó színben van, bizonyos méla szomorúság telepedett arcára és tekintetében nem az a villogó dac ül, ami kiválóan jellemezte őt. Mintha elfogná valami buskomorság hazánk történetének e nevezetes hőjét.

Ezután Széll Kálmán ev. ref. esperes rövid tartalmas beszéde nyitotta meg az ünnepélyt.

Hogy miért szerepel éppen Széll Kálmán, annak egyszerű megfejtése az, hogy Arany Jánosnak korán elhunyt leánya volt a felesége, kit az apa olyan fájdalmas költeményben örökített meg „Leányom halálára” írott versében.

De különben az a gyönyörű, emelkedett szellemű beszéd, amelyben az Arany-szoborbizottság ténykedéseit bemutatta, megérdemelte volna, hogy kinyomatva közkézre adassék mintegy tanításul a tekintetben, hogy milyennek kell lenni az ilyen ismertető beszédnek.

Széll Kálmán esperes ezután átadta a szót

Szalay Imrének, aki nagyon szépen vázolta Arany János költészetét és hosszasan ismertette a „Viszontlátás” gyönyörű költeményt, ismertette „Toldi szerelme” költeménynek azt a részét, ahol Győry Jakab félegyházi hajdu hőstettét bevitte a „Daliás idők”-be bizonyos liceutia poetikával, hosszas és hazafias beszéd után felhívta a bizottságot a szobor leleplezésére.

A koszorúk közül az első volt a Magyar Tud. Akadémia koszorúja, melyet dr. Heinrich Gusztáv tett le szép beszéd kíséretében, ezután dr. Beöthy Zsolt beszélt és elhelyezte a Kisfaludi társaság koszorúját, majd a Petőfi-társaság koszorúja jött, Molnár István Nagyszalonta város ez idő szerinti főbírája hangulatos beszédben, melyben az „O torony” egyik versszakát idézte, dicsőítette Nagyszalontát még nagyobb fiának emlékét, Biharvármegye koszorúját Miskolczy Ferenc alispán, Debrecen város koszorúját Oláh Károly tanácsnok helyezte el, Nagyvárad város közönségeét és a nagyvárad kir. jogakadémiáét alulirott tette a megillető helyre.

Jött azután sok koszorú még, közte a nagyvárad kir. kath. tanítóképezté, a debreceni gimnázium koszorúja, a nagyszalontai gazdaköré, a nagyszalontai nőké. Összesen 28 koszorú lett elhelyezve az Arany-szoborban.

Az ünnepelő közönség óriási tömegben állott az emelvény körül.

Amint fentebb elmondtam, Arany János szobra ülszóbor s mivel háttérét a csonkatorony képezi, el van kerülve az összhang ami hiánya, ami a budapesti Deák-szobrot egyáltalában nem ékesíti.

lelkének erejével vissza kell hódítani Magyarországot önmagának, vissza kell hódítani minden idegen befolyástól, minden csábító megtévesztéstől. S lehet, hogy a honfiai kötelességnek lelkiismeretes munkája közben, vagy a nyers erőnek durvasága, vagy alattomos csel-szövények, vagy mesterségesen élesztett viharok újból megfenyegetik ősi alkotmányukat, jogainkat, törvényeinket, nemzeti szokásainkat, de az nem lehet, hogy ezekből bármi is alku tárgya legyen, vagy azokat félremagyarázzák, eltiporják, megsemmisítsék. En bizom még az őserőben, az elszánt akarásban s abban a nép-lélekben, amely idehozta a magyarok ezreit, hogy vágyaink, törekvéseink és küzdelmeink egy szent fogadalomban egyesüljenek. En bizom abban is, hogy az újabb megpróbáltatások nehéz napjaiban akadni fog még erőlelkű magyar, aki újból megszólaltatja Lehel vezér kürtjét s akadni fog még erős kar, amely Bontod vezér buzogányával döngetni képes a berozsdásodott kapukat.

Véreim, magyarok!

Nézzetek fel Arpádra, aki nekünk hazát adott, aki ölébe teszi győzelmi kardját, sas szeme figyelemmel kíséri az élő nemzetet. mintha igaz volna a népköltőnek ez a képezelete:

„És ha egykor széjjelnézvé,
Nagy bajt látván az ő népén,
Föltámadna haddal, vészszel,
Buzogánnyal, kelevészszel.
Kifenné majd nehéz kardját,
S e hont újra elfoglalná.”

Arpád fejedelmünk nagy szelleme öröklik mindenütt felettünk. Nem csak itt Pusztaszeren, hanem szerte az ország kiváló pontjain.

Ott van Latorca völgye felett a munkácsi emlék s Nyitra mellett a Czoborhegyi műremek turulmadaraikkal. Ott van a Duna és Száva egybefolyásánál, a Hunyadiak rombadőlt

vára helyén Zimony mellett, Hungária kőszobra. Ott van a nevezetes három halom közepén a pannonhalmi emlék, amely a honfoglalást szerencsésen befejező bánhidai csataterre tekint alá. És ott áll őrt az ország keletén a brassói Czenkhegyen, nyugaton pedig a Duna s a Morva összefolyásánál a déványi tetőn egy-egy Arpádkorabeli közvitész, mintha csak az ősök szelleme és erős karja öröködnék e haza határai felett, készen a harcra, készen a védelemre. És ott áll elenyészhetetlenül Arpád apánk emléke, — mint minden becsületes magyar ember szívében.

Ez az ünnep ne vesszen el nyomtalanul lelkünkben, de erősítsük meg hazánknak tartozó szent fogadalmunkat a honfiai kötelesség teljesítésére s ne engedjük, hogy a mi szavunk a pusztában kiáltónak szava legyen.

Emeljük fel e helyen is a nemzeti függetlenségnek zászlaját, hogy azt szent hevíttel s erős karral vihezzük a küzdelembe.

Nézzetek e zászlóra ti öreg emberek, ti őszbeborult alakjai e nemzet mesés korszakának s küldjétek e zászló után apai áldásokat.

Nézzetek e zászlóra ti gyermekek s összetett kicsiny kezeitekkel küldjétek e zászló után ártatlan lelketek imádságát.

Nézzetek e zászlóra ti nemzetem asszonyai leányai s szívetek szeretetével szórjátok e zászló után minden virágotokat.

Apai áldással, gyermekek imájával kísért s honleányok virágaival diszitett zászlónkat pedig hajtsuk meg Arpád apánk emléke előtt, hogy e zászlónak útja dicsőséges, Magyarország szabad és független legyen!

Magyarok hatalmas Istene!

Tekints e zászlóra, tekints a mi becsületes törekvéseink és küzdelmeinkre. Nézd itt alant ezt a magyar néptengert s lásd meg, hogy az ősvértől duzzadó érzelemhullámok miként törnek tel Te hozzád.

Aldd meg a mi ünnepünket.

Aldd meg az ezer év óta elhalt Arpád apánknak emlékét s áldd meg az ezer év óta élő Arpád nemzetét, — ennek minden igaz, jóra való hű fiát és leányát.

Aldd meg ezt a földet, amelyet Arpád apánk ezer év előtt nekünk megszerzett és reánk hagyott.

Aldd még hegyeinket, bérceinket, völgyeinket, rónáinkat, pusztáinkat, erdeinket, vizeinket. Aldd meg állatainkat, növényeinket, ásványainkat, gabonáinkat, veteményeinket, kenyereinket, borainkat. Aldd meg palotáinkat, házainkat és kunyhóinkat s mindazokat, akik hatalmasok és gyengék benne élnek, benne laknak.

És áldd meg az ország ügyeinek intézőit, köztevékenységben önzetlenül fáradozókat. S az idők folyamán végzendő nemes alkotások, nemzetet fenntartó intézkedések eredményeként engedd oh magyarok Istene megérnünk azt, hogy minden ember, legyen ember és magyar akit e föld hord s egével betakar.

Legyen áldott az ezeréves halott emléke, legyen boldog az örökkön élő nemzet!

Barabás beszédét a közönség szűnni nem akaró nagy lelkesedéssel fogadta, mely után Szalay Károly főgimnáziumi tanár, rendező bizottsági titkár elszavalta a »Pusztaszeren« c. költeményt. Cicatricis Lajos kir. tanácsos, Csongrád vármegye alispánja, rendező bizottsági alelnök rövid záró beszédében köszönetet mondott az ünneplő közönségnek megjelenéséért. Az első koszorút Günther Antal igazságügyminiszter tette le a kormány nevében.

Délután két órakor a küldöttség sátraiban közös ebéd volt, amelyen Günther Antal igazságügyminiszter is megjelent. Az első felköszöntőt Lázár polgármester mondotta, üdvözlöve Günther Antal igazságügyminisztert, aki hosszabban válaszolt. A banket a késő délutáni órákban ért véget. A Szeripusztán a nép részére szép és mulatságos népiünnepélyt rendeztek.

Nagyvárad jövő évi virilisei.

— Az igazoló választmány ülése. —

Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap délután állította össze a jövő évi legtöbb adótfizető bizottsági tagok névjegyzékét.

Dr Adorján Emil elnöke alatt Mezey Mihály, dr Stocker József, dr Dóri Ferenc, Schütz Albert és dr Istvánffy István előadó voltak jelen.

Elsősorban az egyes pénzügyintézetektől élvezett jutalékok utáni adót beszámították: Weinberger Jakab, dr Popper Akos, dr Hoványi Gyula, dr Hoványi Géza, dr Schweiger Ede, Sal Ferenc, Huzella Gyula, Frankó Endre, Hlatky Endre, Fleischhacker Gyula, Moskovits Miksa és dr Moskovits Miklós részben igazgatósági, részben felügyelő bizottsági tagoknak. Az adóügyi tanácsnok írásban bejelentette, hogy a legtöbb adótfizetők névjegyzékének kimutatásánál volt némi hiba, de ezt utólag kijavították.

Igy Percel Adolfnak a neje háza után fizetett adót is beszámították. Ezt az igazoló választmány is beszámította, de ezen adót csak egyszeres számításal vette figyelembe.

Rozvány György gyógyszerár-bérlőnek a bérlét után fizetett adóösszegét nem vették figyelembe a bérlő javára, mert a törvény szerint a tulajdonos javára kell beszámítani. Poyvár Jánosnak javára számították a már lebontott háza után kivetett adót, mert a leírás még nem lett eszközölve. Éppen így Breider Armin javára is beszámították a lebontott ház után kivetett, de még le nem irt adóösszeget.

Helyesbítették, illetve kétszeresen számították Mezey Mihály, Weinberger Jakab, Ré-

A szobor feje Arany János az 1856-beli kép után van mintázva, kissé balra hajtva, mintha tenni szokta munkaközben; alakja is ugyanaz, aminő 1856-ban volt.

Mintha egy nagy nyitott kagylóban ülne. A szobrot Strobl Károly tervezte és Szászák Ferenc fiatal szobrász első műve.

A szobor maga 32.000 koronába került. Érdekes, hogy Boncos nevű nagyszalon-tai gazdag földmivelő 4000 koronát hagyományozott Arany János ércszobrára; ezt a pénzt a városi pénztár kezeli.

A végrendeletkező azonban kijelentette, hogy a végrendeletének magyarázatára egyik most még élő komája van feljogosítva.

Most, amikor az Arany-szoborbizottság a hagyományt követeli, az erre jogosított egyén úgy értelmezi a végrendeletet, hogy ez a szobor márványból és nem ércből van, tehát a pénz ki nem adható.

A szobortól testületileg vonultunk a diszko-gyűlésre a Casino nagytermébe, ahol Szalay Imre védnök elnökké választatván, Széll Kálmán kérte fel az indítvány megtételére.

Az őszbeborult esperes ismertette a szobor történetét, elmondta, hogy az elhelyezéshez Szalay Imre adta meg az eszmét, amelyet követtek is, elmondotta, hogy a szoborbizottság nem oszlik fel, hanem az Ó torony megvásárolt telkén emeletes házat épített s ennek jövedelméből kölcsönöket fog felállítani.

A gyűlés után szétoszlott a közönség, hogy azután a vasut mellett lévő vendéglő nagyszoba épületébe, ahol körülbelül százötvenen gyűltek össze.

A főhelyen Glac Antal főispán ült, mellette jobbfelől Miskolczy Ferenc alispán, balról

dr Heinrich Gusztáv, ezután dr Beöthy Zsolt, Berczik stb.

Az első felköszöntőt a főispán mondotta a királyra, amit a közönség állva hallgatott végig és zajosan megéljengett.

Utána dr Heinrich Gusztáv Arany János költészetét ismertette mondotta, hogy úgy vagyunk azzal, mint Göthe költészetével, akit kétszáz esztendő múlva ismer nagynak a közönség, ennek oka Arany János költészetének mélysége, gondolatainak fensége, amit népünk meg nem ért, Nagyszalonta népeért üritette poharát.

Igazán csodálatosak ezek a budapesti urak! saját környezetükből bírálják meg azt népet, amelyből Arany János származott, akik között élt, akikkel együtt szitta az alföldi friss levegőt, látta virányát, tavaszát, nyarat, őszét, telét és azt hirdetik, hogy ez a nép nem érti meg magát!

Mert arany János költészete ebben a legfenségebb, hogy a magyar népet magát állította a világirodalomba az ő erényeivel és hibáival, kötészetével és fenséges gondolkodásával, az örök széppel.

A magyar nép akkor, amikor ünnepelni megy, soha sem mondja azt, amit egyik küldöttségi tag panaszképpen mondott.

— Igazán megrovandó a rendezőség azért, mert tudunkra nem adta, hogy diszmagyar ruhában is meglehet jelenni.

Ez a városi ur azután igazán nem érti meg Arany János felséges költészetét.

Számos pohárköszöntő után, széthordott a vasut bennünket.

Dús László.

vész Jakab, Brüder Jenő, Salamon Benedek, Ternyei Antal adóösszegét. Dr. Weimann Jenő, dr. Nyíry Béla és dr. Nyíry Ödön felszólalásait nem vették figyelembe.

Feltűnést keltett a bizottság előtt, hogy a városi adóhivatal nem mutatta ki a legtöbb adót fizetők között *Farkas József* műkertész, noha 1232 korona adót fizet s ennél jóval csekélyebb összeget fizetőket is bevettek a névsorba.

Ezután a jövő évi virilisek névjegyzékét a következőképp állította össze az igazoló választmány:

Moskovits Miksa mérnök, Diósi Lajos, dr. Kurländer Ede, id. Rimanóczy Kálmán, Oláh Ferenc, id. Guttmann József, Rendes Vilmos, Löbl László, dr. Adorján Emil, dr. Hoványi Géza, Deutsch K. J., dr. Weimann Jenő, dr. Moskovits József, Bognár Sándor, dr. Munk Béla, Ince Lajos, Moskovits Adolf, Ováry Sándor, Hlatky Endre, Weiszlovits Adolf, Moskovits Farkas, Levitter Misa, Rádl Ödön, Boynár János, Leitner Márton Miskolczi Barna, Harmathy Károly, Breider Armin, Ince Lipót, Plesz Aron, ifj. Ullmann Izidor, dr. Waldmann Márk, Wégner Ödön, dr. Popper Akos, Molnár Henrik, Molnár Lajos, Huzella Gyula, dr. Bárdos Imre, Ullmann Sándor, Sal Ferenc, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr. Mihelyi Lajos, id. Moskovits Mór, Farkas Izidor, Papp György, Sonnenwirth Simon, Moskovits Miksa, Kepes Ignác, Fábry József, ifj. Moskovits Mór, dr. Schweiger Ede, dr. Várnay Ferenc, Kohn Dávid, Mezey Mihály, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Brüder Jenő, Weinberger Jakab, Schiller József, Weinberger Lajos, dr. Hoványi Gyula, Kiss Károly, Müller Salamon.

Póttagok: Fleischhacker Gyula, dr. Radó Ignác, dr. Moskovits Miklós, dr. Olasz Béla, Ternyei Antal, Farkas József, Pekanovits Imre, Salamon Benedek, Grósz Sándor, dr. Gyémánt Jenő, Olári Gyula, Kugler Albert.

E szerint a mostani virilisek közül kimagradnának: Aufrecht Mór, Bartsch Sándor, ifj. Berger Sámuel, dr. Grósz Menyhért, dr. Gyémánt Jenő, Kiss Elek, Pekanovits Imre, Rendes Szidor, Sebestyén Lajos, Stern Márton, Ternyei Antal, Fleischhacker Gyula és a három elhalt: Knapp Sándor, Lévy Zsigmond és Nyíry György.

Viszont új tagok lesznek Löbl László, dr. Weimann Jenő, Ováry Sándor, Leitner Márton, dr. Popper Akos, Kohn Dávid, Brüder Jenő, Schiller József, dr. Radó Ignác, dr. Moskovits Miklós, dr. Hoványi Gyula és dr. Olasz Béla.

Az új tagok felsorolásánál tekintetbe vették, hogy azok a választott bizottsági tagok, akiknek megbízatásuk ez év végén lejár, legalább is a választások végéig nem mondanak le a virilisek jogáról.

Megjegyezzük még most a 62-ik virilis adója 1348 korona, míg a folyó évben 1053 koronát fizet a legutolsó virilis.

Veni Sancte a jogakadémián.

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia évnitó ünnepélye a hagyományos keretek között folyt le. Vasárnap délelőtt 10 órakor dr. *Némethy Gyula* jogakadémiai hitszónok és magántanár mondott *Veni Sancte*-vel kezdődő énekes misét a tanárok és az ifjuság jelenlétében a premonstreiek templomában. Fél 11 után a jogakadémia disztermében folytatódott az ünnepség, melyen az említettek kívül *Szentkereszthy* báró táblai, *Bari József* törvényszéki elnök, *Lányi József* tinnini püspök, *Bundala Mihály* prépostkanonok, *Böszörményi Géza* és *Berkovits Ferenc* ügyvédek, valamint *Gálbory József* táblai titkár voltak jelen.

Boszóky Alajos dr. kir. tanácsos, igazgató hazafias szellemtől áthatott lelkes megnyitó beszédet tartott, melynek szövege a következő:

Mélyen tisztelt Tanári Kar!

Szeretett akadémiai ifjuság!

Ismét megérkeztünk egy új tanév küszöbéhez! Első szavam Önökhöz: Ments Isten! Mert bármihez fogjunk is az életben az Isten áldását kell munkánkhoz kérnünk, hogy sikeres legyen. Azért veszi kezdetét tanévünk a templomban. Ugyanis nem akarjuk, de nem is akarhatjuk, hogy a mi fáradságunk meddő és hiábavaló maradjon, hanem épp ellenkezőleg azt akarjuk és kell is akarnunk, hogy az sikeres legyen. Miként a földmives hasztalanul fáradozik a szántással, veréssel, ha nem áztatja termékenyítő eső a szomszagos földet, épp úgy vagyunk mi is, kik szellemünket műveljük, ha nem árasztja reánk áldását a Mindenható. De amilyen kétségtelen, hogy nekünk, gyarló embereknek elkerülhetetlenül szükségünk van az Isten áldására, az korántsem kétségtelen, hogy fogunk-e valóban is részesülni az ő áldásában? Onkéntelenül érezzük, hogy az Isten áldásában leendő részvételünk bizonyos előfeltételhez, nevezetesen ahhoz van kötve, hogy arra érdemeket szerezzünk. Hiszen az Isten áldása jutalom, már pedig a véges ember is csak az érdemeket jutalmazza, hogyan tételezhessük fel tehát a legtokéletesebb tényről, hogy éppen minket jutalmazzon, ha meg nem érdemeltük?

Hát honnan s mi által szerezzük meg magunknak az óhajtott jutalomra való érdemet? Meglelei erre kinek-kinek a lelkiismerete, az az elnémithatatlan szózat a mi kebelünkben, mely lépten-nyomon kíséri minden cselekedetünket s ugyszólván szünet nélkül itél, még pedig igazságosan mi fölöttünk. Ennélfogva világos, hogy mindenben, amit tenni készülünk, először is önnön lelkiismeretünk intő szavára hallgassunk, akkor csaknem teljesen nyugodtak lehetünk, hogy helyesen cselekszünk, netalán még fennmaradó kételyünk eloszlátása végett pedig forduljunk azokhoz, akik gazdag életpaszaltalaiknál fogva biztos kézzel rámutathatnak az általunk követendő ösvényre. Ime, ebben rejlik a mi feladatunk: *teljesítse mindenki lelkiismeretesen a maga kötelességét.* Mi tanárai rajta leszünk, hogy önöket, ifju barátaim, a haza hasznos polgáraivá neveljük, Önöknek pedig szintén rajta kell lenniük, hogy a mi vezetésünk mellett magukat a haza hasznos polgáraivá kiképezzék.

Nem mondok új dolgot, a midőn hangsúlyozom, hogy az ember társas lény és hogy ez az asioma már egymagában számtalan kötelességeinket tárja föl előttünk. Csak a társulás mellett képzelhető az emberi nem tökéletesbecése. Már az egymásra utaltságunk pusztá tudata nemcsak rokoni érzelmeket kelt bennünk egymás irányában, hanem egyszersmind megnyugtatólag hat a mi kedélyünkre, ez pedig hathatós ösztönül szolgál nekünk arra, hogy magunkat hasznosakká tenni iparkodjunk. Már bölcs *Semca* mondá, hogy az ember a kölcsönös segélynyújtásra született* és hogy a kölcsönös kötelességteljesítésben rejlik a mi legnagyobb biztonságunk.** De persze majdnem minden azon pont körül forog, hogy milyennek képzeljük magunknak azt a társadalmat, amelyben boldogulásunkat és tökéletesbecésünket föllelni kívánjuk. Sajnos, hogy ebben a tekintetben szétágazó véleményeket találunk, holott a mindnyájunk boldogulására rendelt közintézmények belső lényege fölül teljes egyetértésnek kellene uralkodnia közöttünk. Azonban a történelem tanúsága nem hagy bennünket sokáig bizonytalanságban, hogy menten be ne lássuk, hogy *nem felel a mi természetünknek* az olyan társadalom, mely nem ismer el semmiféle tekintélyt, melyben mindenki csak parancsolgatni szeretne, de engedelmeskedni senki sem akar, mely még az atya Ur Istent is szidja, sérti, gyalázza, mely gyűlölséget és konkoltyt hint az emberek közé s őket szünet nélkül az osztályharcra tüzei, mely a szöszegést nemcsak megengedettnek hirdeti, hanem valahányszor az egyéni érdek javasolja, egyenesen arra is buz-

* Homo in adiutorium mutuum genitus est. De ira I. 5. 2.

** Quo alio tuti sumus, quam quod mutuis adiuvamur officiis? De benef. IV. 18. 1.

dit, mely megdöbbenő cinizmussal megtagadja a hazát, károsnak mondja a hazafias érületet s ennek mindennemű nyilvánítását, sőt a polgárokat teljesen föl is oldja minden hazafias áldozat és kötelesség alól, mely csupán a gyomorrról való gondoskodást állítja föl az emberek végcélja gyanánt és egyedül ebből a szempontból itéli meg az egész életet s annak minden lüktetését!

Szerencsére még ma nem tartunk ott, hogy már-már teljesen benne volnánk a néhány riktó ecsetvonással vázolt »új« társadalomban; még állanak a »régik« társadalom intézményei és oszlopai, de nem hunyhatunk szemet afölött, hogy igen heves, jobb ügyhöz méltó buzgalommal megindított támadás készül körülöttünk csaknem minden ellen, ami eddig szent és drága volt nekünk. S napról-napra jobban és jobban érezzük a szükségét annak, hogy friss erők lépjenek a kidőlt régi harcosok helyébe, férfias bátorsággal szembe szállandók a vakmerő rombolókkal.

Ezeket a friss erőket, ezeket a pro aris et focis a porondra lépő új küzdőket önkben látom, kedves ifjak!

Bármilyen komor felhők borítsák is el a mi jövőnk, édes magyar hazánk jövőjének látóhatárát, valameddig egy minden szépre, jóra és nemesre fogékony arany-ifjuság áttörhetetlen phalanxára számíthatunk, amely a lelkesedés tüzevel veszi át kezünkől nemzeti multunknak drága hagyományait, nincs okunk a kétségbeesésre.

De azért nem fölösleges dolog az én részemről, hogy önöket komoly élethívásukra és az erre való előkészülésükre szerető atyáként figyelmeztessem. Fölötte nehezemre esnék, ha azt kellene látnom, hogy csak egyetlen egy is közülök, a kik a nagyváradi Alma mater küszöbét átlépték, nem tudná, hogy miféle kötelességeket vállalt magára avval, hogy a jogi pályát választotta magának élethivatásul. Tisztában kell lenniük magokkal valamennyiöknek, hogy helyrehozhatatlan hibát követnének el, ha az egyetemi tanulmányuk közül épen a jogi kurzust tartanák a legkényelmesebbnek és a legkönnyebben abszolválhatónak, vagy pláne olyannak, mely első sorban szórakozást nyújt és csak úgy melleleg némi nemű szellemi megerőltetést is igényel. Alaposan csalódik az a fiatal ember, aki ilyen balhiedele et táplálna. Hiszen lesz alkalmunk személyesen meggyőződünk arról, hogy az itt elvégzendő tanulmányokra szánt idő nagyon is szűkre van szabva, ugy, hogy a szorosos értelmében vszszorgalomra van szükségök, hogy azt a sok tudnivalót, a mire mi önöket a jog és államtudományok köréből oktatni fogjuk s a mire önöknek mint leendő jogászoknak mulhatatlanul szükségük lesz, elsajátíthassák.

De azonfelül tudniok kell azt is, hogy még a legjobb bizonyítványok sem garantálják önöknek azt, hogy megállhassák helyüket az életben.

Ha nem akarják magokat annak a veszélynek kitenni, hogy amit négy év alatt megtanultak, holt kincsnek egyéb ne maradjon, akkor már korán gyakorolniok kell magokat abban, hogy a tanultakat a mindennapi életben a megfelelő helyen, időben és módon alkalmazni és érvényesíteni is tudják, vagyis más szóval emlékező tehetségükön kívül élesíteniök kell ítélőtehetségüket is, amire a különféle gyakorlati órákban bő alkalmat fognak találni. És ne tekintsek a kollegiumokat kellenlen nyügnék, sőt épen ellenkezőleg a látóköruk kiszélesbitésére szolgáló legjobb alkalmának. A colloquibusban sok olyan részlet válik világossá előttünk, ami talán az előadás alatt vagy a tankönyv elolvasása közben teljesen elkerülte figyelmüket. Netaláni kétségeiket szívesen elosztatja a tanár s így mindenképen csak nyernek önök a colloquibus által, egyrészt mélyítik tudományukat, másrészt élesítik ítélőtehetségüket és egy-egy sikeres colloquibus okvetlenül fokozza tanulási és munkakedvüket, mert lehetetlen, hogy örömet ne érezzenek előhaladásukon.

Ne szorítkozzanak csupán a forgalomban lévő tankönyvekre, hanem tekintsenek azokon

tul a szakirodalom egyéb termékeibe is, melyekből okulást, bővebb fölvilágosítást és tájékozást meríthetnek; midőn pedig bizonyos kérdésekkel szemben állást foglalni készülnek, legyenek óvatossak, ne engedjék magokat csillogó frázis által megvesztegetni, ne higgyenek vakon a nyomtatott betűnek és ne fogadjanak el legott készpénzül minden elébb, kerülő új teóriát, hanem vizsgálják meg előbb, hogy mennyiben felel meg az az igazság követelményeinek, mert miután az igazság csak egy, kár volna, ha csak mulólag is rabul ejtené őket a tévedés és oly irányba csalogatná, mely romlásukat okozhatná. Már Cicero mondotta, hogy az igazság látásának a vágyát a természet oltotta belénk.* ez tehát szinte természetellenes, ettől nem menekülhetünk, ennek amúgy is napfényre kell kerülnie és dalmaskodnia! Milyen jól eső érzéssel kell, hogy eltöltsen azután őket ama tudat, hogy ők is az igazság érdekében fáradoztak.**

Kiváló szükségök van önöknek jellemző kiképzésére. Ha jogász-ember nem jellemes, tudományá inkább kárára, mint hasznára van nemzetének. Egy jellemes jogászkar ama szikla, melyen hajótörést kell szenvednie minden kísérletnek, mely a haza alkotmánya, törvényes intézményei, a közszabadság, a polgárok élete és vagyona ellen tör. Most még fogékony a keblök a külső behatások iránt, igyekezzenek tehát csupán azokat befogadni és azokhoz alkalmazkodni, amelyeket a közvélemény a jók, a nemesek, az áldások és hasznosak közé sorol, ellenben óvakodjanak azoktól, melyeket mindenki rossznak, nemteleneknek, átkosoknak és károsoknak ítél. Legyenek önök, mint ahogy a magyar közmondás is tartja, emberek a szív legnemesebb értelmében.***

Kerüljenek mindent, ami a műveltséggel össze nem tér, mert ebben a pontban is kell, hogy példányképpül szolgáljanak. Hiszen a jogászok irányítják ugyiszólván a nemzetnek összes köz- és magánéletét. Az ő soralkból kerülnek ki a törvényhozók, a bírók, a miniszterek, a közigazgatást intéző tisztviselők; a jogászok visznek döntő szerepet a törvények megalkotásában és végrehajtásában, tehát a törvények iránti engedelmességben is nekik kell elő járniok példájukkal. Ehhez is mindjárt most kell önöknek hozzászokniok. Az alkotmányos életben kikerülhetetlen, hogy a többségi véleményt kell döntőnek elfogadni, következésképp a kisebbségnek alá kell magát rendelnie a többség határozatának. Evvel az egyszerű igazsággal éles ellentétbe helyezik magokat azok, kik leszavaztatásuk miatt nemcsak duzzogtak, hanem a többségi határozat végrehajtásának még ellenszegülőek is s azt mindenképpen megghusítani igyekeznek. Ez már nem rend, hanem rendetlenség, melyet föltétlenül kerülniök kell önöknek is, a midőn a kebelökben fenálló ifjusági egyleteket megalakítják.

Egyáltalán nem kellemes látvány, ha az akadémiai ifjuság kebelében az annyira kíváncsú egyetértés helyett a szakadás és széthuzás szelleme üti föl tanyáját. Hiszen önök is ismerik azt a régi, de igaz mondást, hogy a concordia parral res crescent, discidia maximal dilatur. Ezt tartásák szemeik előtt és vigyék ki magukkal az életbe is.

Apolják gondosan szívökben a hazaszeretet szent tüzét s ne hallgassanak azokra az áprólétákra, kik önöket ettől megfosztani próbálják. Igazi magyar ember él-hal a hazájáért és nem is tartja magyarnak azt, a kinek nincs se hazája, se Istene. Csak a hazaszeretet buzdíthat bennünket a helyes életmódra, nemes tettekre, a polgártársainkkal való egyetértésre, a közjóért hozandó áldozatokra, országunk és

nemzetünk fölvirágoztatására alkalmas intézmények létesítésére és fejlesztésére.

Biztat a remény, hogy megértették intő szavaimat és hogy azok szellemében fognak cselekedni.

Ezzel az 1907—1908. tanévet megnyitám.

A hatásos megnyitó után Sigmond Andor jogakadémiai tanár olvasta fel érdekes és aktuális értekezését az új munkásjóléti törvényről, összehasonlítva szociális törvényhozásunk e legújabb alkotását a megfelelő külföldi törvényekkel. A jelenlévő ifjuság mindkét előadót lelkesen megéljenezte.

Öngyilkos család.

Az országos Karolina-kórház botránya.

Kolozsvár, szept. 16.

Néhány nappal ezelőtt a Karolina országos kórházban az igazgatóság nyomára jött, hogy, Litvai János élelmezési tiszt egy husszállítóval összejárva, nagyobb tételeket íratott a számlákra, mint amennyit szállítottak. Litvai beismerte, hogy már július óta gyakorolja ezen visszaéléseket, mely idő alatt körülbelül 6500 koronát sikkasztott. Az igazgatóság ezért felfüggesztette és Litvai beadta lemondását. Minthogy a husszállító a kár fedezésére nagyobb összeget tett le a bűnösök ellen nem tették feljelentést, a vizsgálat a legnagyobb titokban folyt. Szombaton reggel azonban a helybeli lapok valahogy megtudták az ügyet és nyilvánosságra hozták. Vasárnap délelőtt Litvait, feleségét és 18 meg 14 éves két leányát Litvainak a kórház telepén lévő lakásában felakasztva holtan találták.

A nappali szobában a gázcsillár kampójára egy kötél két végére akasztva találták az apát kis Zsuzsika leányával; az ebédlőben hasonlóképpen Ilona nevű leányát az anyjával. A rendőrséghez intézett levelükben elmondják, hogy közös akaratból követték el az öngyilkosságot. Valószínű, hogy az öngyilkosság eszméje a nagyobbik leányé, ki a sok tanulás miatt teljesen kimerült, idegbajos volt. A Litvai-család előbb megmérgezte magát. A kisebbik leány gyönyörű gyermek. A nagyobbik menyasszony volt. Az öngyilkosok arra kérik a hatóságot, hogy ne boncoltassa fel. Litvai a kultusz-minisztériumhoz is intézett egy levelet.

Dr Engel Gábor, az országos Karolina-kórház igazgató főorvosa a sikkasztás ügyében a következő nyilatkozatot tette:

Részt vettem a vizsgálatban és eddig mintegy 6000 korona hiányt állapítottunk meg. Litvai rendkívül ügyes, használható ember volt, igazi vállalkozói szellem, akiben mindenki megbízott. Vasárnap fel akartam menni hozzá a szobájába, de a lakást zárva találtam. Illosvai főgépészszel kinyitattam az ajtót és ekkor láttuk megdöbbenve, mire kényszerített a végzet egy szerencsétlen családot. A kórháznak kára nincs, mert a szállító mérszáros 45 ezer korona kauciót tett le. Feljelentés sincsen. A kórháznak minden kára megtérül.

Ma dr Weszprény főorvos vezetésével felboncolták a holttesteket és megállapították, hogy a szerencsétlenek előbb megmérgezték magukat. Litvai július óta követte el a sikkasztásokat. Az utóbbi időben a család költséges életet élt. Litvai állítólag a minisztériumhoz intézett levelében büntetésait is leleplezi.

UJDONSÁGOK.

* **Drágasági pótlék a megyén.** Megírtuk a napokban, hogy a megyei hivatalnokok drágasági pótléka ez idén el fog maradni, mert nem találtak rá megfelelő fedezetet. Ez ügygel tegnap foglalkozott a kiküldött bizottság és részletes tanulmányozás után a közszükségleti alapról találtak fedezetet, hogy a magasabb illetményű tisztviselőknek 5 és a szerényebb javadalmazásuaknak 10 százalék drágasági pótlékot javasolnak megszavazni a közgyűlés előtt.

* **A nagyvárad kir. kath. tanítóképző ifjusága Nagyszalontán.** A szoborleplezési ünnepségen, melyet Nagyszalonta városa rendezett halhatatlan nevű fiának, Arany Jánosnak emlékeztetére, megjelent a nagyvárad kir. tanítóképző ifjuságának 12 tagja, Horváth és Eber tanárok kíséretében. Az ifjuság koszorúját Boér Péter tanítójelölt a következő szavakkal helyezte a szoborra: „A nagyvárad kir. kath. tanítóképző ifjusága nevében teszem le ezt a koszorút. Tudjuk, hogy a megemlékezésnek ez a csekély jele nem méltó a Te nagy érdemedhez, nemzetünk dícsősége, zengzetes magyar nyelvünknek legnagyobb művésze. De bizonyára méltó hozzád ifju szíveinknek a te halhatatlan műveiden magasra lobogó lelkesedése, amely minket idehozott s amelylyel jövőnk pályákon életünk céljait tekintjük, hogy ebben a hazában ne csak minden rög, hanem minden lélek és szív magyar legyen.“

* **Illemhelyet a pályaudvar elé.** Nem először szólalunk fel ebben az értelemben a köztisztaság, a közegészség ügyében s azért a főmérnök uron kívül kérelmünk a városi orvosokhoz is szól, kik első sorban vannak arra hivatva, hogy a pályaudvar közelében miazma fészket meg ne tőrjenek. Már pedig mi egyéb a pályaudvarral szembe lévő Rákóczi-ut, több mint kétszáz méterre nyúló gyalogjáró részlete, a nemrég elkészült káptani és püspökségi nyíl egyenes, diszes köfala előtt elvonuló porondjárda, valamint a villamos vasut utolsó állomásán túl terjedő kis vonalának vége, a vasuti jégverem mellett, mint a legveszedelmesebb, legundokabb miazma fészkek, nyílt illemhely, mely modernsége törekvő városunknak valóságos szegénységi bizonyítványa. A köztisztaságnak, a közegészségnek első rendű követelménye, hogy a pályaudvar szomszédságába nyilvános illemhely épüljön s ha ez egyszer kész van, szigorú büntetés alá esék mindenki, aki a forgalmas, nyílt utcát illemhelyül tenni nem átalja. Mert persze csak akkor lesz lehetséges ilyen szigorral eljárni, ha a konyári állapotoknak végük lesz.

* **Rálőtt az apjára.** Tegnap délután nagy riadalmat okozott Margitán Forgács Antal asztalosmester, aki igen jó módu családnak gyermeke. Forgács most szabadult haza a katonai gyakorlatok alól és efeletti örömeiben az alkoholból tetemes mennyiséget ivott meg. Ilyen illuminált állapotban a feleségével nem tudott megbarátkozni, miért is annak minden ruháját kidobálta az utcára. A ruhák kidobálása után a feleségét alaposan elverte, mire revolvert vett elő s az utcára ment, hol az édes apját várta. A gyanutlanul közelgő apamásodmagával volt, mikor egyszerre lövés dörrent el. A fiú az utca tulsó oldaláról revelverből egyszer rá lőtt apjára, azonban nem talált. A fiú még többször is akart löni, azonban a revolvert elvették tőle, mire duhajkodni kezdett. A segítségül hívott csendőrök tudták

* Natura cupiditatem ingenuit homini veridendi. Cie. de finib. II. 14. 46.

** Omnes trahimur et dueimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem, in qua excellere putamus. Cie. de offic. I. 6, 18.

*** Minden ember ember, de nem minden ember emberséges ember.

csak teljesen ártalmatlanná tenni a részeg embert.

* A fürdői vonatok közlekedése.

Szeptember hó 16-tól kezdve a Nagyváradról d. u. 2 óra 26 perckor induló Püspök- és Félix-fürdői vonat szeptember hó 30-ig bezárólag mindennap továbbra is közlekedik. A vasárnapi vonatok közlekedésére pedig továbbra is a szeptember elsején életbe lépett menetrend érvényes.

* **Fabricius ezredes nem kapott szállást.** Fővárosi tud. jelenti: Az idei hadgyakorlatok egy részét Gyöngyös vidékére tartották meg. Az ezredparancsnokot Biró József gyöngyösi főszolgabíróhoz akarták elszállásolni. Mikor a főszolgabíró meghallotta az ezredes nevét, hazafias felháborodásában kijelentette, hogy az ezredparancsnoknak nem ad szállást. Az ezredparancsnok tudniillik Fabricius volt, aki a szomorú emlékü Nyíry Sándor kormánybiztsága idejében a parlamentet karhatalommal feloszlatta. Biró főszolgabíró ugyan a szállás megtagadását azzal indokolta meg, hogy nincsen vendégszobája, de elhatározának igazi okáról mindenki tud.

* **A D. M. K. E. kérelme.** A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület csendes, öntudatos és kitartó munkával halad hazafias és kulturális céljai felé. Szeged, Arad és Makó városokban felállított internátusai a cél elérését igen megkönnyítik, Ujabbban az egyesület kezébe román és szerb nemzetiségű tanítók és papok is beakarják iratni gyermekeiket, hogy hazafias fértaakat nevelhessenek az államnak. A beiratások azonban oly tömegesen történtek, hogy ezeknek a kérelmét már nem lehetett teljesíteni. Az egyesület azonban nem hagyta figyelmen kívül a jelentkezőket, hanem elhatározta, hogy a jövőben ki fogja bővíteni az internátusokat. E végből most kérelmet intézett az egyesület minden vármegye törvénhatóságához, hogy némi segélylyel járuljon hozzá a kibővítés megvalósításához.

* **A nagyvásár.** Az őszi nagyvásár első napja igen népes és igen zajos keretek között folyt le. Nagy volt a forgalom minden téren, ahol nem volt zaj forgalom, ott csináltak s garázdálkodók. A zsebmetszők serege, mely eddig rettegett Nagyváradtól rendőrei miatt, most megjelent és aratott is. Ugy látszik észre vették, hogy Becsei szeme nem villog a vásáron. Az eddigi vásár igazi keleti vásár volt. A forgalom mellett csupa verekedés, lövöldözés, fenyegetőzés, erőszakoskodás, lopás stb. jellemezték a tegnapi napot.

* **Megszökött mérnök.** Budapesti államrendőrség távirati megkeresést intézett tegnap a nagyvárad rendőrséghez Königsberger Lajos mérnök letartóztatása iránt. A mérnök 24600 korona kicsalása után Budapestről megszökött. Személyleírása: alacsony sovány, feketehajú, nagy fekete bajuszu, hegyes, borotvált állu, fogai hibásak, győri születésű, 43 éves izraelita, magyarul, németül beszél. — Uriasan öltözködik.

* **Öngyilkosságok.** A tegnapi nap folyamán két öngyilkossági eset is fordult elő. Az egyik eset Csökmön történt, hol mint telefonálják Kiss Imre ottani mezőőr tegnap délelőtt szolgálati revolverével mellbe lőtte magát, minek következtében azonnal meghalt. A megtartott nyomozati eljárás során az öngyilkosság kétségtelenül megállapított. A második öngyilkosságot Argyeleán Pável 24 éves szolgalegény követte el szerelmi csalódás miatt Tenkén. A legény tettét mire észre vették már halott volt.

* **Női ruha** alapos szabását lehet 5 délután biztos sikerrel elsajátítani. 12 koronáért beiratkozni és tanulni lehet szombat és vasárnap kivételével naponta délután 2 órától 5-ig a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

TÁVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások.

Bécs, szept. 16. Wekerle miniszterelnök tegnap este ideérkezett. A kiegyezési tárgyalásokat holnap folytatják.

Bécs, szept. 16. Wekerle a délelőtti folyamán nem tanácskozott az osztrák kormány tagjaival, hanem Popovics államtitkárral szobájában dolgozott. Wekerle délből az osztrák miniszterelnökséghez hajtatott s ott tanácskozássra ült össze Beck báróval.

Bécs, szept. 16. Az osztrák felfogás a kvóta felemelésének elkerülhetetlen szükségét emlegeti, mely nélkül az osztrák parlament nem ratifikálhatná a kiegyezést. Ugyanilyen az osztrákok felfogása a bankkérdésről is. Különben a kiegyezési tárgyalásokat, ami a részletkérdéseket illeti, nagyrészt befejezték és a még megoldatlan közjogi vonatkozású kérdéseket a délutáni konferencián fogják eligazítani.

A német császári pár utazása.

Berlin, szeptember 16. A német császári pár novemberi londoni látogatása alkalmával a norvég királyi párral is találkozni fog.

Horvát beszéd a magyarok ellen.

Zágráb, szept. 16. Sztarcsevics Mile dr. a horvát tartománygyűlés alelnöke Moravcsében tegnap beszámolót tartott, melyen többek között azt mondotta, hogy pártja, mely mindenkor a kiegyezés alapján áll, annál inkább állást foglal Rakodczay bán ellen, mert a mostani bán született horvát ugyan, de teljesen elmagyarosodott. Ha a magyarok a horvátoknak minden kívánságát teljesítenék és maguknak csupán a bán kinevezését tartanák fenn, akkor is ellene volnának a bánnak, mint a magyar kívánságok végrehajtójának és a magyar törekvések mandatoriusának. A horvát autonómia még is tőle függene és a bán kinevezési jogánál fogva a magyarok abszolút urai volnának és a horvátok rabszolgái lennének a magyaroknak.

A bécsi himlő.

Bécs, szept. 16. Tegnap két újabb himlőmegbetegedést állapítottak meg a 10. és 12. kerületben.

Póttartalékosok lezárása.

Budapest, szept. 16. Több újság megírta, hogy a szegedi 46-ik gyalogezrednél azokat a póttartalékosokat, akik az ex-lex idején nem akarták elfogadni a fegyvergyakorlatra szóló behívót, fegyvergyakorlatuk teljesítése után két hétre lezárták. Ez a hír nagy izgalmat okozott a függetlenségi-párt tagjai körében, akik úgy okoskodnak, hogy az egykori vezérbizottság tagjai, kiknek jórésze ma benne

van a kabinetben, szőlítették fel a póttartalékosokat, hogy a behívót át ne vegyék s így most ártatlanul büntetik a póttartalékosokat. Több függetlenségi képviselő elhatározta, hogy még ma hiteles értesülést szereznek a dologról és ha az igaznak bizonyul, akkor még e hét végére 20 képviselő aláírásával összehívják a képviselőházat. A Házban azután kérdőre vonják a póttartalékosok lezáratása miatt a honvédelmi minisztert és a visszatartott póttartalékosok azonnal való szabadon bocsátását követelik.

Borzalmas vonatösszeütközés.

London, szept. 16. A quebek—bosztoni expresszvonat összeütközött egy tehevonattal. Az expressz 40 mérföld sebességgel roham. Az első kocsi, melyben 90 utas ült, belement a podgyáskocsi és több utasnak beszakasztyta a fejét. Eddig 25 holttestet szedtek ki a romok közül.

Bűnügyi zárlat Gennári vagyonára.

Budapest, szept. 16. Az Eránosz-ügyben, amelynek részletei hetekig izgatták a közvéleményt, tegnap nevezetes fordulat történt. Dr. Kis István vizsgálóbíró délből megjelent Gennári József vivómester Erzsébet-köruti lakásán és a vivómester távollétében rendőri asszisztenciával bűnügyi zárlatot foganatosított Gennári ingóságaira. Délután a vizsgálóbíró Gödöllőre utazott, ahol zár alá vette a »jó angyal« vagyonát.

Nagy bányaszerencsétlenség.

Forbach, szept. 16. A merlenbachi tárnában, melyben 15 munkás dolgozott, bányarobbanás történt. A munkások közül 12 meghalt, 3 súlyosan megsebesült.

Nagy tűz egy községben.

Igló, szept. 16. Csütörtökhelyen tegnap leégett 14 lakóház, 16 csűr és számos gazdasági épület. A kár meghaladja a százezer koronát.

MULATSÁG.

Kolon a legényegyletben. A Nagyvárad *Katholikus Legényegylete* ez ősz folyamán is megnyitja *táncanfolyamát*, melynek vezetésére ezúttal *Antalfy Antalné* okleveles táncitanitónőt sikerült megnyerni. A táncanfolyam *szeptember 15-től november 24-ig* fog tartani az egyesület nagytermében. Tanítás lesz hetenkint *vasárnap, kedden és csütörtökön* este 8 órától fél 11-ig. A tanítás díja 12 korona, egyleti tagoknak 10 korona, melynek első része beiratáskor, második része október 20-án fizetendő. *Október 20-tól* részt vehetnek a tanításon *ismétlők és látogatók* is, kik 30 fillér részvételi díjat fizetnek. Ugyancsak *október 20-tól* vasárnaponként *nagykolon*, melyre kolonisták és egyleti tagok 30 fillér, mások 1 korona hozzájárulási díjat fizetnek. *November 24-én* lesz a *kolonbál* az egylet helyiségeiben külön meghívó és díjszabás mellett. A táncanfolyamra beiratkozni lehet az egylet helyiségében a tanítás estéin 8 órától. A kolon igen nagysikerűnek ígérkezik s szeptember 15-én tényleg meg is kezdődött.

Igazságszolgáltatás.

Elsikkadt hegedű. Buday Pál kö. rösszegapáti volt jegyző ellen 1901. év október havában végrehajtást vezetett az azóta csődbe jutott Brückner Testvérek nagyváradi kereskedő cég. A végrehajtás foganatosítása alkalmával lefoglalták a jegyzőnek, aki muzsikális ember volt és hegedűn kitűnően játszott, régi értékes hegedűjét 500 korona értékben. A hegedűt maga a végrehajtó tette a tokjába bele és lepecsételte. Buday nem tudott fizetni. Haladékat kért a fizetésre és biztosítékul azon lepecsételtlen beküldte a hegedűt a végrehajtó céghez, mely azt elfogadta. A végrehajtó cég ügyvédjének segéde, dr. Weimann Jenő, egy alkalommal megfordult Brückner testvéreknél és meglátta ott a köösszegapáti jegyző hegedűjét.

— Hogy került ide ez az ócska hegedű? kérdé. — Én szívesen játszom hegedűn, adják ide nekem. — És Brückner Hugó, a cég egyik beltagja odaadta ügyvédje segédjének a hegedűt.

Közben Buday jegyző törlesztgette tartozását. Mikor azonban két évvel ezelőtt a Brückner Testvérek cég csődbe jutott, más követelésekkel egyetemben azt az összeget is követelték a köösszegapáti jegyzőn, melyért biztosítékul a hegedűt zálogba adta.

A csődtömeg gondnok természetesen behajtotta a cég követeléseit a jegyzőn, aki azonban a hegedűjét kérte vissza. A hegedű azonban csak akkor került elő, mikor Buday Pál jegyző a cég beltagjait, Brückner Hugót és Brückner Lajost sikkasztásért feljelentette. A megkerült hegedűben Buday nem ismert rá a magáéra, mert a jegyet nem találta benne, meg szörnyen össze volt repedezve.

Ebben az érdekes ügyben tegnap ítéltetett a nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa. A vádlottak közül Brückner Hugó avval védekezett, hogy ő a hegedűt nem eltulajdonítási szándékkal, hanem tisztán hogy játszik rajta, adta át ügyvédje segédjének, Weimann Jenőnek, addig, míg Buday tartozása teljesen törlesztve nincs. A másik vádlott, Brückner Lajos, nem tudott semmit a dologról és így a sikkasztásban sem érezte magát bűnösnek.

A kir. törvényszék a vádlottakat védekezésük alapján felmentette. Buday Pál pedig keresheti a hegedűjét ott, ahol a part szakad.

Bestiális anya. Somlai Kálmánné most már évek óta mos a nagyváradi honvédek számára. Ez év április havában a honvéd önkéntesektől is kérte, hogy fehérműjüket neki adják mosásba. Az önkéntesek szóba ereszkedtek az asszonnyal, aki beszéd közben nem állott 14 éves, erősen fejlődött leányát felajánlani az önkéntesek bűnös kedvtelésére. A derék önkéntes ifjak borzadva hallgatták a bestiális anya gyalázatos ajánlatát és egy alkalommal, mikor Somlainét leányával az utcán gyanusan sétálgatni látta néhányuk, figyelmeztették az anyára a közelben volt rendőrt, aki az anyát bekísérte. Csábítás büntette címén megindította az ügyészség Somlainé ellen a büntető eljárást, minthogy azonban a leány a tegnapi törvényszéki főtárgyaláson megesküdött arra a vallomására, hogy anyja őt soha egyetlen szóval nem biztatta arra, hogy pénzért magát mások bűnös vágyainak odaadja, ez pedig a csábítás büntényének lényeg-

ges kritériuma, azért az ügyészség elejtette Somlainé ellen a vádat, mire a bíróság az eljárást végzéssel megszüntette.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 16.

Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	540.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Városi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 szept. 16-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	— — — 111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — — 93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — — 82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — 93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — 189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — — 144.—
Osztrák járdék papirban	— — — 97.25
Osztrák járdék ezüstben	— — — 98.25
Osztrák járdék aranyban	— — — 116.—
Osztrák korona járdék	— — — 97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — — 150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — 18.15
Magyar hitelbank részvény	— — — 750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — — 652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — 660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — — 19.12
Német birodalmi márka	— — — 117.77
London vista	— — — 240.67
Páris vista a	— — — 95.20
70 márkás arany	— — — 23.52

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

29

A katonatiszt keserűen elmosolyodott.

— Annyit gondolkoztam efelől, hogy akaratlanul vegyitem feltevéseimet ama való tényhez, amit önnek elmondhatok. De oh! Regine! Ha adott szavam nem elég önnek, hogy megszabadítson ilyen aljas büntény elkövetésének gyanujától, úgy, amit még önnek elmondhatok, nem fogja ártatlanságomat bebizonyítani.

— Pedig annyira óhajtanám ezt — sóhajtott fel az ifjú nő — jobban, mint a holnap nap megvirradását.

Valami leirhatatlan szerelmi lágyság csüggedés volt ez utóbbi mondatában. És az a száj, mely e szavakat kimondta, az a szempár, melynek pillái megrebbentek, olyan meghatóan szép volt, hogy még Hugó büszkesége sem lázadt fel a legyőzhetetlen gyanu miatt.

— Végzetes esemény áldozatai vagyunk — mondta a tiszt egyszerűen.

Aztán fejét rázva, röviden, mintegy megadva magát, hogy valószínűtlen elbeszélésétől mit sem remélhet, folytató:

— Hirtelen a koromsötétségen át világot pillantottam meg magam előtt. Eles fény sugar kápráztatott el, mely azonnal elfordult, eltűnt, mintha a sötétség nyelte volna el. Kiáltottam. Senki sem felelt, pedig biztos voltam, hogy

valami emberi lény jelen van. Egy lámpás fény-sugarát láttam és ez a sugár eltűnt, miután felfedezett engemet. Tudja, Regine, hogy messze állok a gyávaságtól. Felelek arról, hogy bárminő párbarchban a d'Ambarés névhez, melyet annyi ösünk tett fényessé, méltóan viselném magamat. Ezen pillanat óta azonban tudom, mi a félelem. Az előző felindulások, felizgatott idegeim a sötétségnek, amelyben hosszú percek át bolyongtam már, nyomasztó hatása, kiélezték a rémes hatás. A siri csődben valami suhanásféle hallatszott, de olyan gyengén, hogy csak az én túlfeszült érzékeim észlelheték azt. »Ki jár itt? — kiáltottam ismét. — Semmi felelet... De e percben éreztem egy élő lény közeledtét... Léghullámok, mintegy lehellet siklott végig az arcomon... Fegyvertelen karomat előre nyújtottam... Ugy tetszett, valami tapintható alakot érintek, de e pillanatban, mintha a folyosó boltja szakadt volna reám, erős ütés érte a koponyámat. Mintha egy darab szikla esett volna fejemre. Valószínűleg eszméletlenül estem össze.

Regine nagyot kiáltott.

— Megsebesült!... Talán vérzett is... De hiszen akkor az a kéz a falon... az öné volt!

— Nem... nem az enyém. Egy csepp vért sem vesztettem. Az ütés, ami a fejemre talált, tompítva lett nemez kalapom által és semmi sebet nem okozott. Csak elkábított. Ez volt minden. Én megtalálom az ütés helyét, mert még fáj, de ön már nem tudná annak nyomát felfedezni.

Hugó gépesen lehajtotta a fejét, hogy cousineja megvizsgálhassa a feje bubját. A rövid, sűrű, kissé göndör barna haj, teljesen elfedte a fejbőrt. A sűrű haj között lehetetlen volt az ütés nyomát felfedezni.

— Ön nem védte magát? — kérdezte Regine, minden egyéb megjegyzés nélkül. — Nem ön ontotta ellenfelének a vérért?

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. J. (Derecske.) A felszólítás tévedésből ment önnek. Igen mi kertük föl a tudósítói tisztségre s nagyon sajnálnók, hogy ha most ily csekélység miatt lemondana erről. Elhatározásáról értesítést várunk. Szív. üdv.

K. S. (Belényes.) A cím előbb elkallódott és azért késtünk. Most azonban, mint láthatja ígéretünket beváltottuk s várjuk az ellen ígéretet. Üdv.

L. (Tenke) Rég nem kaptunk semmit.

Margita. (tud.) Nincs már semmi?

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívó.

Mindazokat, kik az O-Palota pusztán öntözésre berendezett kertészet művelése céljából alakítandó részvénytársaságra vonatkozó 1907. augusztus hó 19-én kibocsátott felhívásunkon részvényjegyeket jegyeztek értesítjük, hogy az

alakuló közgyűlést

a kereskedelmi törvény 154. §-ában foglalt tárgysorozattal 1907. évi szeptember hó 22-ik napjának d. e. 10 órájára Nagyváradra a Leszámitoló és Jelzálogbank r.-t. helyiségeibe (Lévay-palota) ki-tűztük és arra a részvényjegyzőket meghívjuk.

Nagyvárad, 1907. szept. 16.

Az alapítók.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
rasztieniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstényő környezet, su-
balpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletért,
Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től
Radna-Borbereken. 61

Az első nagyváradai műbutorgyár

fő üzletét

évi augusztus 1-től

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.
Bárminemű butorokat kezesség mellett
saját gyáramban készítek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Vegyél!

Vegyén

Moskovits
cipőt.

Vegyünk

Kossuth-utca 5.

Urmós ágyhoz szükséges anyagok.

Nagyváradai középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi

és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás
és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekez-
hetni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

Nem kell kékkő. Garántált Vetőmagesáva — készen, poralakban kapható

Mezey János és Társa

fűszer- és csemege-kereskedése

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Az őszi idény közeledtével, dúsan elláttuk üzletünket a legjobb
fűszer- és csemege-árakkal, minélfogva téli bevásárlásokra üzle-
tünk a le alkalmasabb.

A legolcsóbb bevásárlási forrás, pontos és figyelmes
kiszolgálás mellett

Bornymó zsákok minden nagy- ságban.

Tisztelettel

Mezey János és Társa,

Telephon szám 249.

NAGYVÁRAD, Takarékpénztári épület.

Legfinomabb saló petroleum 1 liter 16 kr.

Naponta friss tea-va egy negyed kilo 33 kr.

Iskola cipők

Csak jó minőségben

igen olcsó árak mellett
KIZÁRÓLAG

Aranyi Albert

cipőáruházában szerezhetők be.

Telefon 512.

NAGYVÁRAD, Fő-utca.

Telefon 512.